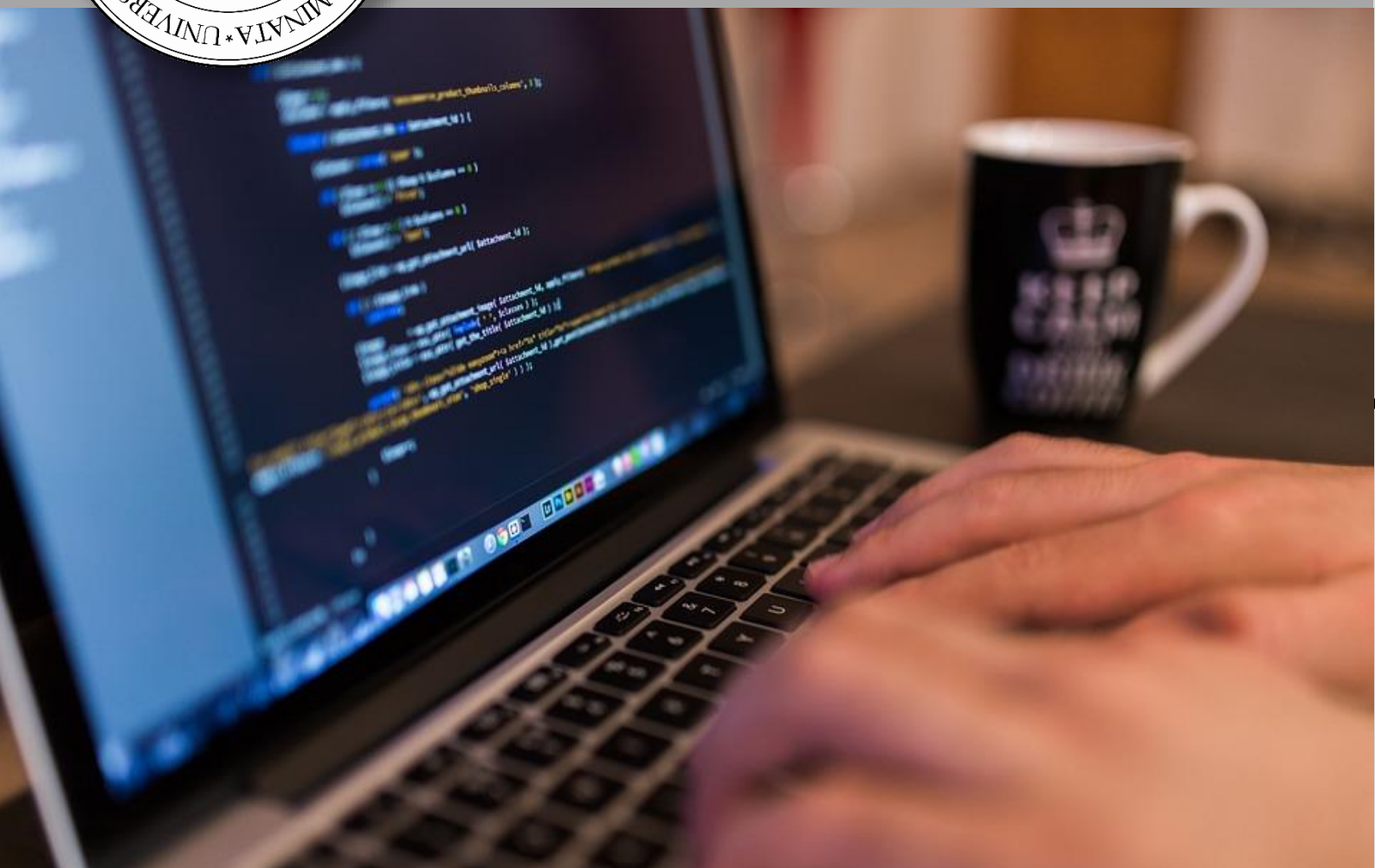

Belépő a tudás közösségébe

Informatika szakköri segédanyag

Programozási tételek összeépítése 2.

**Heizlerné Bakonyi Viktória, Horváth Győző, Menyhárt László,
Szlávi Péter, Törley Gábor, Zsakó László**

Szerkesztő: Abonyi-Tóth Andor, Zsakó László

A kiadvány „A felsőoktatásba bekerülést elősegítő készségfejlesztő és kommunikációs programok megvalósítása, valamint az MTMI szakok népszerűsítése a felsőoktatásban” (EFOP-3.4.4-16-2017-006) című pályázat keretében készült 2017-ben.

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Gyakran előfordul, hogy programozási tételeket egymás után kell használnunk. Ezen egymásutániségnél azonban sok esetben a két megoldó algoritmus egybeépítése egyszerűbb, rövidebb, hatékonyabb megoldást eredményez. Ebben a részben ezekkel foglalkozunk. Az egymásra építés mindig két programozási tétel összefogását jelenti, a fejezeteket a korábban alkalmazandó tétel szerint fogalmaztuk meg.

Kiválogatással összeépítés

Elsőként a *kiválogatást* a *sorozatszámítással* építjük egybe. Olyan feladatoknál alkalmazható ez, amikor a számítást egy sorozat T tulajdonságú elemeire kell csak elvégeznünk.

Az algoritmus:

Függvény:

$T: \text{Elemtípus} \rightarrow \text{Logikai}$

Változók:

N : **Egész** [a feldolgozandó sorozat elemei száma]
 X : **Tömb**[1.. N :**Elemtípus**] [a feldolgozandó sorozat elemei]
 $F0$: **Elemtípus** [a művelet nulleleme]
 S : **Elemtípus** [az eredmény]

A megoldásban vegyük a sorozatszámítás algoritmusát, de a műveletet ne minden esetben végezzük el, hanem csak akkor, ha a megfelelő elem T tulajdonságú! Sokszor nincs az eredményhez szükség a Db -re, a mostani megoldásban ezt is képezzük.

```
Kiválogatás_sorozatszámítás(N,X,S,Db) :
  S:=F0; Db:=0
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha T(X[i]) akkor Db:=Db+1; S:=f(S,X[i])
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

Oldjuk meg az alábbi feladatot:

F1. Adott N db egész szám. Adjuk össze közülük a párosakat!

Változók:

N : **Egész** [a feldolgozandó sorozat elemei száma]
 $Számok$: **Tömb**[1.. N : **Egész**] [a feldolgozandó sorozat elemei]
 $F0 = 0$ [a művelet (+) nulleleme]
 $Páros\_Összeg$: **Egész** [az eredmény]

```
Párosok_Összege(N,Számok,Páros_Összeg) :
  Páros_Összeg:=0
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha Számok[i] Mod 2 = 0 akkor
      Páros_Összeg:=Páros_Összeg+Számok[i]
    Elágzás vége
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

Minta kódok

C++ [cpp/1 Páros Összeg/feladat.cpp](#)

C# [cs/1 Páros Összeg/feladat.cs](#)

Java [java/1 Páros Összeg/feladat.java](#)

Pascal [pas/1 Páros Összeg/feladat.pas](#)

Python [py/1 Páros Összeg/feladat.py](#)

Második példánkban a *kiválogatást* a *maximumkiválasztással* építjük fel. A feladat az, amelyekben meg kell határozni egy sorozat T tulajdonságú elemeinek maximumát, minimumát.

Az algoritmus:

Függvény:

T : Elemtípus $\rightarrow$ Logikai

Változók:

N : **Egész** [a feldolgozandó sorozat elemei száma]
 X : **Tömb**[1.. N :Elemtípus] [a feldolgozandó sorozat elemei]
 Van : **Logikai** [van-e maximális T tulajdonságú elem]
 $Maxért$: Elemtípus [a maximális értékű elem értéke]
 Max : **Egész** [a maximális értékű elem sorszáma]

Vegyük a megoldáshoz a maximumkiválasztás algoritmusát! Ne akkor jegyezzük fel az új elemet maximumnak, amikor az nagyobb az addigi maximumnál, hanem ennek még az is legyen a feltétele, hogy az új elem T tulajdonságú! Csupán egyetlen probléma van: semmi nem garantálja, hogy az első elem T tulajdonságú, sőt hogy egyáltalán ilyen elem lesz (amit pedig a maximumkiválasztás kihasznált).

Egyik lehetséges megoldás lenne, ha megkeresnénk az első T tulajdonságú elemet, s innen indítanánk a maximumkiválasztást. A másik – s mi ezt követjük – egy fiktív kezdőértékkel indít, s előlről vizsgálja a sorozatot. (Ha e fiktív érték marad a $Maxért$ -ben az azt jelenti, hogy nincs T tulajdonságú elem a sorozatban.)

```
Kiválogatás_maximumkiválasztás(N,X,Van,Max,Maxért):
    Maxért:=-∞
    Ciklus i=1-től N-ig
        Ha T(X[i]) és X[i]>Maxért akkor Maxért:=X[i]; Max:=i
    Ciklus vége
    Van:=(Maxért≠-∞)
Eljárás vége.
```

Egy másik megoldásban felvesszünk egy 0. elemet, ami minimális értékű és T tulajdonságú. Ekkor a maximális értékű elem indexét határozzuk meg.

```
Kiválogatás_maximumkiválasztás(N,X, Van, Max) :
  Max:=0; X[0]:=-∞
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha T(X[i]) és X[i]>X[Max] akkor Max:=i
  Ciklus vége
  Van:=(Max≠0)
Eljárás vége.
```

Oldjuk meg az alábbi feladatot:

F2. Adott N db egész szám. Adjuk meg közülük a legnagyobb páros számot!

Változók:

N: **Egész** [a feldolgozandó sorozat elemei száma]
 Számok: **Tömb**[1..N: **Egész**] [a feldolgozandó sorozat elemei]
 Van: **Logikai** [van-e legnagyobb páros szám]
 Max: **Egész** [a maximális értékű elem sorszáma]

Legnagyobb_Páros_Szám(N, Számok, Van, Max) :

```
Max:=0; Számok[0]:=-∞
Ciklus i=1-től N-ig
  Ha Számok[i] Mod 2 = 0 és Számok[i]>Számok[Max] akkor Max:=i
Ciklus vége
Van:=(Max≠0)
```

Eljárás vége.

Minta kódok

C++ [cpp/2 Páros Max/feladat.cpp](#)

C# [cs/2 Páros Max/feladat.cs](#)

Java [java/2 Páros Max/feladat.java](#)

Pascal [pas/2 Páros Max/feladat.pas](#)

Python [py/2 Páros Max/feladat.py](#)

A harmadik példában a kiválogatást a másolással építjük egybe, ahol egy sorozat T tulajdonságú elemeit kell lemásolni, rajtuk egy függvény kiszámításával.

Az algoritmus:

Függvény:

T: H_Elemtípus → **Logikai**
 f: H_elemtípus → G_elemtípus

Változók:

N: **Egész** [a feldolgozandó sorozat elemei száma]
 X: **Tömb**[1..N:H_elemtípus] [feldolgozandó elemek]
 Db: **Egész** [a megfelelő elemek száma]
 Z: **Tömb**[1..N:G_elemtípus] [feldolgozott elemek]

A megoldásban vegyük a kiválogatás kigyűjtéses algoritmusát, de ne a megfelelő elemek sorszámaikat gyűjtsük ki, hanem az ezen elemeken kiszámított függvényértéket!

```
Kiválogatás_másolás(N,X,Db,Z):
  Db:=0
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha T(X[i]) akkor Db:=Db+1; Z[Db]:=f(X[i])
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

Oldjuk meg az alábbi feladatot:

F3. Adott N db egész szám. Gyűjtsük ki közülük páros számok négyzeteit!

Változók:

N **Egész** [a feldolgozandó sorozat elemei száma]
 Számok: **Tömb**[1..N:**Egész**] [feldolgozandó elemek]
 Db: **Egész** [a megfelelő elemek száma]
 Páros_Négyzetek: **Tömb**[1..N:**Egész**] [feldolgozott elemek]

```
Kiválogatás_másolás(N,Számok,Db,Páros_Négyzetek):
  Db:=0
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha Számok[i] Mod 2 = 0 akkor
      Db:=Db+1; Páros_Négyzetek[Db]:=Számok[i]2
  Elágazás vége
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

Minta kódok

C++	cpp/3 Páros Négyzetek/feladat.cpp
C#	cs/3 Páros Négyzetek/feladat.cs
Java	java/3 Páros Négyzetek/feladat.java
Pascal	pas/3 Páros Négyzetek/feladat.pas
Python	py/3 Páros Négyzetek/feladat.py

E fejezet algoritmusai nagyon hasonlóan alkalmazhatók *szétválogatással* is, melyet egyelőre nem építünk egymásra építésre. A szükséges módosításokat a *kiválogatás* ciklusa helyett a megfelelő programozási tétel ciklusában kell elvégezni.

Szétválogatással összeépítés

A szétválogatással összeépítés ugyanazon az elven megy, mint a kiválogatással összeépítés, csak egyszerűen duplázni kell a tennivalókat. Nézzük például a szétválogatás maximumkiválasztással összeépítését!

Ne akkor jegyezzük fel az új elemet maximumnak, amikor az nagyobb az addigi maximumnál, hanem ennek még az is legyen a feltétele, hogy az új elem $\mathbb{T}$ tulajdonságú, illetve nem $\mathbb{T}$ tulajdonságú!

```

Szétválogatás_maximumkiválasztás(N,X, Van1, Max1, Van2, Max2) :
  Maxért1:=-∞; Maxért2:=-∞
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha T(X[i]) akkor Ha X[i]>Maxért1 akkor Maxért1:=X[i]
                                     Max1:=i
                                különben Ha X[i]>Maxért2 akkor Maxért2:=X[i]
                                     Max2:=i

  Ciklus vége
  Van1:=(Maxért1≠-∞); Van2:=(Maxért2≠-∞)
Eljárás vége.

```

Oldjuk meg az alábbi feladatot:

F4. Adott N db egész szám. Adjuk meg közülük a legnagyobb páros, illetve a legnagyobb páratlan számot!

Változók:

```

N : Egész           [a feldolgozandó sorozat elemei száma]
Számok : Tömb[1..N: Egész] [a feldolgozandó sorozat elemei]
Van_Páros: Logikai   [van-e legnagyobb páros szám]
Van_Páratlan: Logikai [van-e legnagyobb páratlan szám]
Max_Páros: Egész     [a maximális értékű páros elem sorszáma]
Max_Páratlan: Egész  [a maximális értékű páratlan elem sorszáma]
Maxért_Páros: Egész  [a maximális értékű páros elem értéke]
Maxért_Páratlan: Egész [a maximális értékű páratlan elem értéke]

```

```

Páros_Páratlan_Max(N, Számok, Van_Páros, Max_Páros, Van_Páratlan,
Max_Páratlan, Maxért_Páros, Maxért_Páratlan):
  Maxért_Páros:=-∞; Maxért_Páratlan:=-∞
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha Számok[i] Mod 2 = 0 akkor Ha Számok[i]>Maxért_Páros akkor
                                     Maxért_Páros:=Számok[i]
                                     Max_Páros:=i
                                Elágazás vége
    különben Ha Számok[i]>Maxért_Páratlan akkor
                                     Maxért_Páratlan:=Számok[i]
                                     Max_Páratlan:=i
                                Elágazás vége

  Elágazás vége
  Ciklus vége
  Van_Páros:=(Maxért_Páros≠-∞)
  Van_Páratlan:=(Maxért_Páratlan≠-∞)
Eljárás vége.

```

Minta kódok

C++	cpp/4 Páros Páratlan Max/feladat.cpp
C#	cs/4 Páros Páratlan Max/feladat.cs
Java	java/4 Páros Páratlan Max/feladat.java
Pascal	pas/4 Páros Páratlan Max/feladat.pas
Python	py/4 Páros Páratlan Max/feladat.py

A *szétválogatás* specialitása lehet, hogy az eredményeként szereplő két sorozatra különböző programozási tételeket is lehetne alkalmazni (például lehetne feladat a T tulajdonságú elemek maximumának és a nem T tulajdonságú elemek átlagának meghatározása a feladat).

```
Szétválogatás_maximum_átlag(N,X, Van, Max, Átlag) :
  Maxért:=-∞; S:=0; Db:=0;
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha T(X[i]) akkor Ha X[i]>Maxért akkor Maxért:=X[i]; Max:=i
    különben S:=S+X[i]; Db:=Db+1
  Ciklus vége
  Van:=(Maxért≠-∞)
  Ha Db>0 akkor Átlag:=S/Db különben Átlag:=0
Eljárás vége.
```

Sok esetben csak egy belső részfeladat a szétválogatás. Nézzük például azt a feladatot, amiben arra vagyunk kíváncsiak, hogy a T vagy a nem T tulajdonságú elemek összege-e a nagyobb?

```
Szétválogatás_nagyobb(N,X,TöbbT) :
  S1:=0; S2:=0
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha T(X[i]) akkor S1:=S1+X[i]
    különben S2:=S2+X[i]
  Ciklus vége
  TöbbT:=(S1>S2)
Eljárás vége.
```

Metszettel összeépítés

A metszettel összeépítés nagyon egyszerű, hiszen a metszet lényegében egy kiválogatás. Emiatt a metszet maximumkiválasztással így alakul:

```
Metszet_maximum(N,X,M,Y, Van, Maxért) :
  Maxért:=-∞
  Ciklus i=1-től N-ig                                [kiválogatás]
    j:=1
    Ciklus amíg j≤M és X[i]≠Y[j]                      [eldöntés]
      j:=j+1
    Ciklus vége
    Ha j≤M akkor Ha X[i]>Maxért akkor Maxért:=X[i]
  Ciklus vége
  Van:=Maxért>-∞
Eljárás vége.
```

Egyetlen fontos különbség: itt nincs értelme maximális indexnek (hiszen ugyanaz a metszetbeli érték mindkét sorozatban szerepel), csak maximális értéknek.

Különlegessége a metszetnek (és az uniónak is), hogy a kiválogatással is kombinálható, értelmes feladat lehet két sorozat közös T tulajdonságú elemeinek megadása.

Ehhez kétféleképpen is hozzáállhatunk. Az első változatban a metszethez építjük hozzá a kiválogatást:

```
Metszet_kiválogatás(N,X,M,Y, Db, Z) :
  Db:=0
  Ciklus i=1-től N-ig                                [kiválogatás]
    j:=1
    Ciklus amíg j≤M és X[i]≠Y[j]                      [eldöntés]
      j:=j+1
    Ciklus vége
    Ha j≤M akkor Ha T(X[i]) akkor Db:=Db+1; Z[Db]:=X[i]
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

A második változatban a kiválogatáshoz építjük a metszetet, ezzel elkerüljük a felesleges belső eldöntést:

```
Metszet_kiválogatás(N,X,M,Y, Db, Z) :
  Db:=0
  Ciklus i=1-től N-ig                                [kiválogatás]
    Ha T(X[i]) akkor
      j:=1
      Ciklus amíg j≤M és X[i]≠Y[j]                    [eldöntés]
        j:=j+1
      Ciklus vége
      Ha j≤M akkor Db:=Db+1; Z[Db]:=X[i]
    Elágazás vége
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

Egy harmadik feladat lehet a metszet és a rendezés összeépítése:


```

Metszet_rendezés(N,X,M,Y,Db,Z):
  Db:=0
  Ciklus i=1-től N-ig                                [kiválogatás]
    j:=1
    Ciklus amíg j≤M és X[i]≠Y[j]                      [eldöntés]
      j:=j+1
    Ciklus vége
    Ha j≤M akkor Beilleszt(Db,Z,X[i]); Db:=Db+1
  Ciklus vége
Eljárás vége.
  
```

Itt praktikus a beillesztéses rendezést használni, ami akkor is elkezdhető, ha még nem ismerjük a rendezendő sorozat összes elemét.

```

Beilleszt(Db,Z,E):
  i:=Db
  Ciklus amíg i>0 és Z[i]>E
    Z[i+1]:=Z[i]; i:=i-1
  Ciklus vége
  Z[i+1]:=E
Eljárás vége.
  
```

Unióval összeépítés

Az unióval összeépítés is nagyon egyszerű, hiszen az unió lényegében egy kiválogatás. Van azonban olyan, amit érdemes a mechanikus alkalmazás helyett átgondolni, ilyen például az unió összeépítése a maximumkiválasztással.

A mechanikus megoldás:

```

Egyesítés_maximum(N,X,M,Y,Maxért):
  Maxért:=X[1]
  Ciklus i=2-től N-ig
    Ha X[i]>Maxért akkor Maxért:=X[i]
  Ciklus vége
  Ciklus j=1-től M-ig                                [kiválogatás]
    i:=1
    Ciklus amíg i≤N és X[i]≠Y[j]                      [eldöntés]
      i:=i+1
    Ciklus vége
    Ha i>N akkor Ha Y[j]>Maxért akkor Maxért:=Y[j]
  Ciklus vége
Eljárás vége.
  
```

A lényeg: felesleges Y elemeiből azok kiválogatása, amelyek nem elemei X -nek, a kiválogatást folytathatjuk Y összes elemével. A maximumnál ugyanis nem zavaró, ha ugyanazt az elemet többször is megvizsgáljuk.

```
Egyesítés_maximum(N,X,M,Y,Maxért):
  Maxért:=X[1]
  Ciklus i=2-től N-ig
    Ha X[i]>Maxért akkor Maxért:=X[i]
  Ciklus vége
  Ciklus j=1-től M-ig
    Ha Y[j]>Maxért akkor Maxért:=Y[j]
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

Mivel az uniónak mindig van eleme, ezért Maxért is mindig lesz, nem kell felkészülni arra az esetre, amikor nincs maximális elem.

Feladatok programozási tételek összeépítésére a Nemes Tihamér OITV-ről és az Informatika OKTV-ről

1. feladat

Egy kieséses versenyben ismerjük a csapatok mérkőzéseit: ki kit győzött le.

Írj programot, amely megadja azt a csapatot, amely a kiesettek közül a legtöbbször győzött!

Első lépésként minden csapatra leszámoljuk, hogy hány győzelme és hány veresége van. Bár vereségből egy kieséses versenyen maximum egy lehet, de mégis egyszerűbb megszámolásként kezelni.

Ezután a feladat egy kiválogatás és egy maximumkiválasztás összeépítése.

Legyen ismert N csapat, M mérkőzés eredménye!

```
Számolás(N,M,Gy,V):
  Gy:=(0,...,0); V:=(0,...,0)
  Ciklus i=1-től M-ig
    Be: A,B      [A legyőzte B-t]
    Gy[A]:=Gy[A]+1
    V[B]:=V[B]+1 [lehetne V[B]:=1 is]
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

```
Összeépítés(N,Gy,V,Max):
  Max:=0
  Ciklus i=1-től N-ig
    Ha V[i]>0 akkor Ha Gy[i]>Gy[Max] akkor Max:=i
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

A feladat megoldása tesztelhető az elkészült forráskód feltöltésével itt:

Weboldal	https://mester.inf.elte.hu/
Szint	Kezdő
Téma	Programozási tételek összeépítése
Feladat	Mintafeladat

2. feladat

Két különböző évben vizsgálták, hogy középiskolások milyen programozási nyelvet tanulnak. Add meg azt a nyelvet, amit a mindkét évben tanultak közül a legkevesebben, illetve legtöbben tanultak!

Bemenetként két sorozatot kapunk, a két évben tanult nyelvek sorozatát. Ezek nem halmazok, hiszen ugyanazt a nyelvet többen is tanulhatták. Két úton járhatunk el. Az egyik megoldásban először előállítjuk a tanult nyelvek két multihalmazát, majd a metszetet összeépítjük a maximumkiválasztással:

```

Multihalmaz_előállítás(N,A,NN,AA):
  NN:=0
  Ciklus i=1-től N-ig
    j:=1
    Ciklus amíg j≤NN és A[i]≠AA[j]
      j:=j+1
    Ciklus vége
    Ha j>NN akkor NN:=NN+1; AA[NN].elem:=X[i]; AA[NN].db:=1
      különben AA[j].db:=AA[j].db+1
  Ciklus vége
Eljárás vége.

Metszet_maximum(N,X,M,Y, Van,Maxért):
  Multihalmaz_előállítás(N,X,NN,XX)
  Multihalmaz_előállítás(M,Y,MM,YY)
  Maxért:=-∞
  Ciklus i=1-től NN-ig [kiválogatás]
    j:=1
    Ciklus amíg j≤MM és XX[i].elem≠YY[j].elem [eldöntés]
      j:=j+1
    Ciklus vége
    Ha j≤MM akkor Ha XX[i].db+YY[j].db>Maxért
      akkor Maxért:=XX[i].db+YY[j].db
  Ciklus vége
  Van:=Maxért>-∞
Eljárás vége.

```

A másik megoldásban csak az egyik multihalmazt állítjuk elő, majd megszámloljuk, hogy az elemei hányszor szerepelnek a másik felsorolásban: Ezután a közös elemekre maximumot határozunk meg.

```

Metszet_maximum(N,X,M,Y, Van, Maxért) :
  Multihalmaz_előállítás(N,X, NN, XX)
  Maxért:=-∞
  Ciklus i=1-től NN-ig [kiválogatás]
    Db:=0
    Ciklus j=1-től M-ig
      Ha XX[i].elem=Y[j] akkor Db:=Db+1
    Ciklus vége
    Ha Db>0 akkor Ha XX[i].db+Db>Maxért
      akkor Maxért:=XX[i].db+Db
  Ciklus vége
  Van:=Maxért>-∞
Eljárás vége.
  
```

A feladat megoldása tesztelhető az elkészült forráskód feltöltésével itt:

Weboldal	https://mester.inf.elte.hu/
Szint	
Téma	
Feladat	